

Memo

Aan Gemeenteraad

Van Paul Guldemon

Datum 2 nov 2022

Onderwerp Toezegging themadebat 31-10-2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

Bij de behandeling op 31 okt 2022 van het thema **Economie en Vrijtijdsbesteding** in de Tak-zaal werd toegezegd om U nader te informeren over de overwegingen om niet aan de Tilburgse pilot m.b.t. de kostendelersnorm deel te nemen. Als je in de bijstand zit, bestaan veel vragen over het aangaan van een duurzame relatie. In dit memo informeren wij u de achtergronden.

Inleiding

In oktober 2021 startte Tilburg met een proef voor bijstandsgerechtigden die willen gaan samenwonen. Door een half jaar samen te wonen zonder dat ze hun uitkering verliezen, kunnen bijstandsgerechtigden kijken of samenwonen iets voor hen is. Een kennismakingsperiode in de bijstand biedt rust omdat je gedurende deze periode zekerheid heb. Je overtreedt geen regels en hebt zekerheid over je inkomen. Sommige Tilburgers kunnen geen beroep doen op de regeling, namelijk bij:

1. een voorgenomen huwelijk of geregistreerd partnerschap; of
2. een samenwoning met zijn broer, zus, kostganger of onderhuurder; of
3. ex-echtgenoten, ex-partners of ouders van een gezamenlijk kind; of
4. een opzegging van de woning door een van de partners.

Naar aanleiding van een vraag van de CDA-fractie bij de behandeling van de jaarstukken 2021, heeft het college besloten de proefneming actief te monitoren, in plaats van over te nemen, mede op basis van minder goede ervaringen in het verleden.

De oude regeling voor kennismaking

In de zeventiger en tachtiger jaren was er behoefte aan een meer soepele uitvoering op het terrein van samenwonen van de toen vigerende bijstandswet en het bijhorende normenstelsel.

De versoepeling vond men onder andere door het toepassen van een kennismakingsperiode ondanks gezamenlijk hoofdverblijf van potentiële partners. De periodieke bijstand voor levensonderhoud werd ongewijzigd voortgezet bij onzekerheid over de afloop van een gewenste samenwoning.

Het verliezen van de vaste huurwoning, de bekende woonomgeving, het effect op inwonende kinderen, het regelmatige inkomen en de financiële afhankelijkheid van de nieuwe partner zijn erg ingrijpend. Dermate ingrijpend dat veel bijstandsgerechtigden

Datum

2 nov 2022

hiervan afzien. Teneinde deze overgang te versimpelen werd gedurende drie maanden de uitkering nagenoeg ongewijzigd voortgezet. Na afloop van de drie maanden kon worden verzocht om verlenging met drie maanden als de onzekerheid nog te groot was.

Ervaringen uit de oude regeling

Het toekennen van een kennismakingsperiode is geleidelijk aan verdwenen uit de gemeentelijke praktijk. Hiervoor waren een aantal redenen aan te wijzen. Onderstaand ervaringen bij de oude regeling:

- veel bijstandsgerechtigden besloten uiteindelijk niet te gaan samenwonen.
- de regeling is arbeidsintensief voor de gemeenten.
- overleg met andere gemeenten bij partners uit verschillende woonplaatsen.
- moeilijk uit te leggen waarom de één wel en de ander niet (zie uitsluitingen).
- weinig draagvlak in de samenleving (samenwonen en toch beiden bijstand).

Cijfers

Momenteel kennen wij ca. 3600 bijstandsgerechtigden. Beëindiging van de bijstand vindt vaak plaats op grond van werkaanvaarding of toekenning andere uitkering. De onderstaande tabel geeft details over de uitstroom van bijstandsgerechtigden in 7 kwartalen (2020/2021).

Reden uitstroom	Aantal cliënten	Percentage van totaal
Andere inkomsten	302	20%
Arb.in dienstbetr./uitk.ziekte	287	19%
Andere bijstandsuitkering of norm	186	12%
Beëindiging ivm detentie	42	3%
Beëindiging ivm huwelijk/relatie	113	8%
Beëindiging studie	141	11%
Verblijf buiten Nederland	44	3%
Vertrek andere gemeenten	133	9%
Uitkering werkloosheid	237	16%
Totaal	1485	100%

Financiën

De invoering van een vernieuwde kennismakingsperiode met behoud van uitkering heeft financiële gevolgen voor de gemeente. Het is moeilijk om een exacte omvang van de financiële gevolgen te bepalen. Er zullen extra uitgaven zijn vanwege de verlengde uitkering voor een kleine 4 á 5 gevallen per maand (8% van 113 gevallen / 21 maanden) en extra heronderzoeken. Dat zal ca € 324.000 per jaar aan extra uitkeringskosten geven. De extra uitvoeringskosten zullen ca €20.000 per jaar zijn.

Conclusie

Omdat de Tilburgse proef niet wezenlijk anders is dan de oude regeling, verwacht het college geen wezenlijk andere uitkomsten, terwijl er wel (uitvoerings)kosten tegenoverstaan. Daarmee lijkt de meerwaarde van een hernieuwde proef ons beperkt. De vermindering van de uitkering is naar ons idee ook niet de enige of meest

Datum 2 nov 2022

belemmerende factor voor potentiële samenwoners met een bijstandsuitkering. Potentiële partners en geliefden vrezen bij het aangaan van een samenwoning vooral het verlies van rechten zoals alimentatie, fiscale toeslagen, minimaregelingen, huurwoning en dergelijke. We denken daarom dat er iets anders nodig is dan het tijdelijk behouden van uitkering, maar staan zeker open voor andere inzichten n.a.v. het experiment in Tilburg en zullen op basis van de resultaten uit Tilburg opnieuw een afweging maken.

Ondertussen verkennen we hoe we meer vertrouwen kunnen bieden aan inwoners die een stap willen zetten (zoals relatievorming of het accepteren van betaalde arbeid) waardoor hun recht op (en afhankelijkheid van) bijstand vermindert.

Paul Guldemon
Wethouder Werk & Inkomen